

Є. І. Головаха, О. О. Кронік

Каузометрія

КАУЗОМЕТРІЯ (лат. *causa* – причина і ...*метрія*) – метод дослідження суб'єктивної картини життєвого шляху та психологічного часу особистості. Запропонований 1982 [Є. Головахою](#) і О. Кроніком. Належить до біогр. методів, спрямов. на дослідж. не тільки минулих, але й передбачуваних майбут. етапів життєвого шляху. Концептуал. підґрунтям К. є причинно-цільова теорія психол. часу особистості, сутність якої полягає у тлумаченні психол. минулого, теперішнього та майбутнього крізь особливості сприйняття людиною системи реалізов., актуал. і потенц. зв'язків між найважливішими подіями її життєвого шляху. К. проводять у формі інтерв'ю, яке складається з декількох осн. процедур: біогр. розминка, формування списку значимих подій, їхнє датування, причинний аналіз міжподієвих відносин, цільовий аналіз, позначення сфер належності подій. Використовують також додатк. процедури: оцінка емоц. привабливості подій, їхня віддаленість у минуле і майбутнє, значимість для опитуваного та ін. людей, локалізація особистого часового центру. Результати інтерв'ю зображують у вигляді каузограми – графіка причинно-цільових зв'язків між подіями життя, що дає наочне уявлення про мотивац. статус подій, їхню локалізацію у календар. і психол. часі, а також місце та роль у житті опитуваного. Розроблено кількісні показники, за якими можна зробити висновки про можливі деформації картини життєвого шляху, масштабність, усвідомленість та реалізованість задумів людини, особливості її життєвого шляху у взаємозв'язку з минулим, сьогоденням, майбутнім. Якщо за цими показниками виявлено кризову життєву ситуацію, людині пропонують переглянути і гармонізувати своє бачення влас. життєвого шляху. Корекційні можливості К. розширює біогр. тренінг, за допомогою якого в людини формується особливе «відчуття шляху», що допомагає їй орієнтуватися у склад. життєвому просторі. К. застосовують для аналізу та корекції життєвих сценаріїв у психотерапії, для проектування життєвих перспектив у профорієнтац., сімей., психогігієнічних консультаціях, у практиках корегування девіант. поведінки та проведення судово-психол. експертиз. У цьому напрямі важливі результати здобули укр. психологи В. Хомік, В. Климчук, В. Пасниченко. Рос. дослідники під керівництвом М. Чернишкової розробили психотехнологію з використанням К. для роботи з ув'язненими. У результаті психокорекції в'язні переглянули свій життєвий шлях, перестали фіксуватися на подіях минулого, пов'язаних зі злочином і арештом, сформули образ майбутнього, відкрили для себе нові життєві

перспективи. Суттєвий внесок у розроблення методології та практики використання К. для дослідж. і корекції життєвих криз зробив рос. психолог Р. Ахмеров. Діагностику та корекцію життєвого шляху застосовують у роботі з потерпілими від аварії на ЧАЕС, вихованцями інтернатів і дитбудинків, т. зв. важкими підлітками, літніми людьми, тяжко хворими. Наприкінці 1980-х рр. про застосування К. знято науково-популярні фільми «Інтерв'ю із собою» (реж. В. Прокопенко, студія «Київнаукфільм») та «Стріла часу» (реж. Ю. Безпалов, Центр. кіностудія дит. і юнац. фільмів ім. М. Горького). Нині К. застосовують у США (О. Кронік), де на її основі розроблено комп'ютерну діагност. програму «LifeLine» та її версію «LifeLook» (1992–2009). У 2008 в Києві відбулася міжнар. конф. «Каузометрія в дослідженнях психологічного часу і життєвого шляху особистості: минуле, теперішнє, майбутнє», присвяч. 25-річчю запровадження К. 2009 міжнар. проект «Каузометрія в дослідженнях психологічного часу і життєвого шляху особистості: минуле, теперішнє, майбутнє» став переможцем конкурсу «Золота психея-2009» у номінації «Проект року в психологічній науці» (С.-Петербург).

Рекомендована література

1. Головаха Е. И., Кроник А. А. Психологическое время личности. К., 1984;
2. Кроник А. А., Ахмеров Р. А. Каузометрия: методы самопознания, психодиагностики и психотерапии в психологии жизненного пути. Москва, 2008.

Бібліографічний опис:

Каузометрія / Є. І. Головаха, О. О. Кронік// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-11105>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).